

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเหล็กน้ำพี้ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวบ้านน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ (2) ศึกษาภูมิปัญญาในการนำเหล็กน้ำพี้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ รวมถึงการสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมใน ประเพณี และพิธีกรรม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับเหล็กน้ำพี้ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้านน้ำพี้ พบว่า ชาวบ้านน้ำพี้ยังคงประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อเกี่ยวกับเหล็กน้ำพี้ตามที่ได้รับแบบอย่างมาจากบรรพบุรุษ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านน้ำพี้จะได้รับอิทธิพลของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อของชาวบ้านที่มีต่อเหล็กน้ำพี้ ชาวบ้านยังคงยึดเหล็กน้ำพี้เป็นที่พึ่งทางใจเหมือนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากพิธีกรรมซึ่งชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติเป็นประเพณีตามความเชื่อที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และมีการอนุรักษ์ ถ่ายทอดวัฒนธรรมความเชื่อนี้สู่ชนรุ่นหลัง

การศึกษาภูมิปัญญาในการนำเหล็กน้ำพี้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต พบว่า ชาวบ้านมีการนำแร่เหล็กน้ำพี้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตตั้งแต่สมัยโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การนำแร่เหล็กน้ำพี้ซึ่งเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติมาแปรรูปเป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น ก่อให้เกิดภูมิปัญญาในการเรียนรู้ สังคม สืบทอด และถ่ายทอดกรรมวิธีการแปรรูปแร่เหล็กน้ำพี้ ซึ่งจัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ผู้คนในสังคมหมู่บ้านน้ำพี้รวมทั้งบริเวณใกล้เคียงต่างเรียนรู้ และได้ใช้ประโยชน์จากแร่เหล็กน้ำพี้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงภูมิปัญญาที่ได้รับถ่ายทอด พัฒนา และนำไปใช้อย่างเหมาะสมในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้คนในชุมชน และเป็นการอนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่คู่กับชุมชน และสังคมต่อไป

This thesis investigates folk beliefs associated with Nam Pi iron in Nam Pi, Thong Saen Khan district, Uttaradit province. It is also concerned with rites, traditions and customs connected with these beliefs insofar as they impinge upon the way of life of Nam Pi villagers. Local wisdom stemming from the use of Nam Pi iron in daily life is also taken into account in this investigation.

In carrying out this investigation, the researcher utilized qualitative research methods in studying relevant documents and gathering information on the basis of field research in order to ensure that reliable data were obtained. Interviews with participants in pertinent traditional observances and rites were also conducted.

Findings are as follows:

In the course of investigating beliefs, rites, customs and traditions regarding Nam Pi iron in consonance with the way of life of Nam Pi villagers, it was found that ancestral practices are still carried out by the villagers.

Nowadays there are changes in the social, economic, and cultural conditions as well as in the circumambient environment of Nam Pi village, especially in view of modern cultural diffusion. Nonetheless, such variegated changes have not affected traditional beliefs regarding Nam Pi iron.

Accordingly, the beliefs and practices evocative of Nam Pi iron still serve villagers through allowing them to anchor and orientate themselves psychologically just as their ancestors did in the past. This can be seen by the fact that Nam Pi rites are nowadays still conducted along ancestral lines. Such beliefs and rites have been preserved and passed on from generation to generation.

In studying local wisdom stemming from the use of Nam Pi iron in everyday life, it was found that there is continuity in how villagers have incorporated the use of this iron into their way of life on the basis of traditional beliefs. The use of Nam Pi iron as a natural resource utilized to meet local needs invokes local wisdom in sourcing and processing the iron on the bedrock of methods constituting a veritable cultural inheritance. Villagers in Nam Pi village as well as those from nearby villages have learned these methods and have accordingly benefitted from using this iron in a variety of ways. This process is illustrative of how local wisdom has been transferred, developed, and brought into use in an appropriate manner in each locality so as to reap maximum benefits for all concerned. This process additionally shows how local wisdom can be conserved in communities and society on a continuous basis.